

nemožné poskytnout pomoc z Ravenny, a k tomu s malým vojskem, rozhodl se Ravennu opustit a obsadit opevněná místa blízko Říma, aby zblízka mohl pomáhat ohroženému městu. A mrzelo ho, že přišel hned do Ravenny, což udělal na radu Vitaliovu, a ne ve prospěch císařských zájmů, poněvadž se tam uzavřel a poskytl nepřítelům příležitost, aby rozhodovali o vedení války. Také mně se zdálo, že Belisarius volil špatně, protože se tehdy Římanům mělo dařit špatně, anebo učinil lepší rozhodnutí, ale Bůh zabránil jeho provedení a chtěl pomáhat Totilovi a Gótrům, a proto nejlepší Belisarovy úmysly se zvrátily v opak. Komu totiž vane příznivý vítr osudu, tomu se přes zpozdlilá rozhodnutí nestane žádné neštěstí, neboť božstvo řídí všechno k jeho prospěchu; ale člověku nemajícímu štěstí naprosto myslím nepomáhá rozvážnost, neboť zlý osud v utrupení bere mu rozum a správné poznání. I když učiní moudré rozhodnutí, osud ihned obrátí vítr proti němu a promění dobrý záměr v nejtěžší nezdar. Ale zda je tomu tak nebo jinak, nemohl bych povědět.

Belisarius ponechal na ochranu Ravenny Justina a sám s malým doprovodem se odtud vydal přes Dalmácií a ony končiny do Epidamnu, kde se zastavil a očekával vojsko z Byzantia. Napsal císaři list, v němž vyličil své nynější nezdary. Zanedlouho potom císař mu poslal Ioanna, synovce Vitaliova, Arména Isaka, bratra Aratiova a Narsova, s vojskem složeným z barbarů i římských vojáků. Po příchodu do Epidamnu se spojili s Belisarem. Dále poslal kleštěnce Narsa k herulským vůdcům s rozkazem přimět většinu z nich, aby vytáhli s vojskem do Itálie. Vskauka se k němu připojilo mnoho Herulů, vedených mimo jiné Filimuthem, a zamířili spolu s ním na thrácké území, poněvadž tam chtěli přezimovat a teprv na jare se spojit s Belisarem. Spolu s nimi byl Ioannes zvaný „Fagas“ (Žrouť); při postupu ja-

kousi náhodou prokázali nečekaně Římanům velké dobrodiní. Nedlouho předtím překročilo právě totiž velké množství barbarských Slovanů řeku Dunaj, zpusťovali tamější území, zajali spoustu Římanů a učinili z nich otroky. Herulové se znenačení utkali s těmito Slovany a neočekávaně je porazili, ačkoli je Slované o mnoho převyšovali počtem; pobili je a zajatce všechny propustili, aby se vrátili do svých domovů. Tehdy se Narses potkal s mužem, který se vydával za Chilbudia, významného muže a kdysi velitele římského vojska. Ale pro Narsa bylo snadné odhalit podvod. Hned vysvětlím, jak se věci měly.

14. Chilbudius byl jedním z dvořanů císaře Justiniana, velmi udatný voják a tak povznesený nad peníze, že pro něho nejcenějším pokladem z veškerého výnosného úřadu byla chudoba. Chilbudia jmenoval císař ve čtvrtém roce své vlády vojenským velitelem Thrakie a pověřil ho střežením řeky Dunaje s příkazem bdít, aby tamější barbari nepřecházeli přes řeku: neboť mnohokrát ji do té doby překročili Hunové, Antové i Slované a způsobili Římanům hrozná škody. Chilbudius se stal takovým postrachem pro barbary, že po dobu tří let, co uslovně zastával toto čestné místo, nikdo nemohl překročit Dunaj proti Římanům, ale mnohokrát přešli Římané na druhý břeh s Chilbudiem a pobíjeli tamější barbary nebo z nich dělali zajatce. Tři roky později přešel Chilbudius řeku jako obvykle s malým vojskem, ale Slované se proti němu postavili s veškerým vojskem. Nastal urputný boj, padli mnozí z Římanů, mezi nimi také Chilbudius, velitel vojska. A potom mohli barbari kdykoli přecházet řeku libovolně a římské bohatství se pro ně stalo lehouce dosažitelné: celá římská říše nebyla za tohoto stavu s to vyvážit schopnost jediného muže.

Později se Antové a Slované znesvářili a utkali mezi sebou, ale přitom Antové byli poraženi nepříteli. V tomto boji

Slovan zajal mladého nepřitele jménem Chilbudius a přivedl si ho domů. Časem se Chilbudius stal oddaným svým pánu a vůči nepřítelům se osvědčil jako udatný bojovník. Častokrát vystavoval život v nebezpečí pro svého pána a neobyčejně se vyznamenal: tak si získal velkou slávu. V té době vrhli Antové na thrácké území: uloupili a odvedli do otroctví mnoho tamějších Římanů. Oloupili je a odvedli do svých otcovských domovů. Náhoda způsobila, že se jeden ze zajatců dostal k soucitemu a laskavému pánovi. Sám však byl nadmíru prohnaný a schopný oklamat každého, s kým se setkal. Poněvadž se chtěl vrátit na římské území a nevěděl jak, vymyslel si tuto lest. Přišel k svému pánu, chvállil ho pro jeho vládnost a ujišťoval ho, že za to dostane od Boha velkou odměnu a že ani on nezůstane nevděčný vůči tak vládnému pánu; jestliže naopak chce uposlechnout jeho dobře míněné rady, dostane se mu v krátké době velkého bohatství. Že totiž je mezi Slovany jako otrok bývalý římský velitel Chilbudius, aniž kdo z barbarů ví něco o jeho osobě. Jestliže tedy chce zaplatit výkupné za Chilbudia a odvést ho do římské říše, nepochybně za to získá od císaře skvělou pochvalu a mnoho peněz.

Římanova slova hned přesvědčila pána, a ten s ním šel ke Slovanům. Barbari uzavřeli totiž mír a stýkali se bez obavy. Koupili tedy za mnoho peněz Chilbudia od jeho pána a pak hned s ním odešli. Když přišli domů, otázel se ho nový majitel, zdali je Chilbudius, velitel římského vojska. Ten mu všechno podrobně a bez okolků vyložil a řekl mu celou pravdu: že je antského původu, ale když bojoval se svými druhy proti Slovanům, s nimiž tehdy byli nepřítelé, byl zajat jedním z nich; ale od nynížška, jakmile přišel do svého domova, bude podle zákona svobodný také on. Kупec však zůstal zkoprnělý a byl rozhořčen, když viděl, že je rozprašena jeho nemalá naděje. Ale Říman se snažil svého

pána ukonejšit a utluhat pravdu, aby si neztěžoval návrat domů, a proto tvrdil, že tento muž je přesto onen Chilbudius: že se však mezi barbary bojí, a proto nechce prozradit celou pravdu, ale jakmile se octne na římské půdě, nejen nebude skrývat pravdu, ale bude se ovšem vychloubat tímto jménem. Toto všechno bylo zpočátku provedeno tajně a ostatní barbari o tom nevěděli.

Jakmile se ta zvěst všeobecně rozšířila, shromáždili se téměř všichni Antové, poněvadž se domnívali, že je to věc celé obcíny. Domnívali se, že budou mít velký užitek z toho, že se zmocnili Chilbudia, velitele římského vojska. Tyto kmeny, totiž Slované a Antové, nejsou ovládnány jediným mužem, ale žijí odedávna v demokracii, a proto své věci jak příznivě, tak nepříznivě projednávají společně. Rovněž i všechny ostatní zvyky mají tyto barbarské kmeny už odedávna podobné. Věří, že je jediný bůh, tvůrce hromu, a jediný pán všech věcí, a obětují mu býky a jiná zvířata všeho druhu. Nevědí, co je nelíosťný osud, a ostatně ani mu nepřisuzují nějaký vliv na lidi. Když se pak blíží jejich smrt — buď že onemocní, anebo jdou do války —, slibují bohu, že mu přinesou děkovnou oběť, jestliže nezahynou; a když vyvážnou, obětují mu, co slíbili, a představují si, že vykoupili svůj život za cenu této oběti.

Dále uctívají řeky, vodní víly a další božstva, obětují jim všem a při obětech poznávají věštby. Bydlí v žalostných chatrčích, daleko od sebe oddělení a neustále se stěhují z místa na místo. Táhnou-li do boje, většinou jdou pěšky proti nepřítelům; v rukou nesou malé štíty a kopí, ale ne-nosí pancíř. Někteří nemají ani košili, ani plášť, ale oblékají jen nohavice k pasu a tak se vydávají do boje proti nepřítelům. Oba kmeny mají jediný jazyk, a to zcela barbarský. Ani zjevně se mezi sebou nijak neliší. Všichni jsou vysoké a silné postavy. Barva pleti není příliš bílá, barva vlasů

není příliš světlá a ani nepřechází docela do černé, ale všichni jsou rusí. Vedou život drsný a primitivní stejně jako Masagetové a jsou pořád plní špíny jako oni. Ale nejsou zlomyslní ani záluďní a ve své prostotě uchovávají hunský způsob života. Dokonce i pojmenování Slovanů a Antů bylo v minulosti totožné. Opravdu jedni i druhí se nazývali kdysi Sporové, možná proto, že bydlí rozptýleně ve stanech — sporadicky. Proto mají také mnoho půdy, neboť největší část břehu na druhé straně Dunaje je obydlena. Asi tolik tedy o tomto národě.

Antové se shromáždili tehdy, jak jsem řekl, a přiměli onoho muže, aby přiznal, že je Chilbudius, velitel římského vojska. A hrozili mu trestem, jestliže řekne, že není. V době, kdy se tam toto dalo, vyslal císař Justinian posly k těmto barbarům s žádostí, aby se všichni usadili ve starém městě jménem Turris, které leží na druhém břehu Dunaje a bylo kdysi vybudováno římským císařem Traianem, ale zůstalo dlouhou dobu opuštěno, poněvadž je zpusťošili tamější barbari. Justinian slbil jim darovat toto město zároveň s okolní půdou, jež původně náležela Římanům, a jakmile to bude v jeho moci, znovu je vybudovat a ještě jim dát mnoho peněz, jenom aby byli od nynějška jeho spojenci a navždy zabránili Hunům napadat ještě římskou říši. Když to barbari vyslechli, souhlasili a slibili, že udělají všechno, jen aby znova jmenoval Chilbudia velitelem římského vojska a ponechal ho jako zakladatele města; stále tvrdili, jak bylo jejich úmyslem, že onen muž je Chilbudius. A tu ten muž se těmito vyhládkami dal svěst, takže sám svolil a prohlásoval, že je velitelem římského vojska. Na základě tohoto tvrzení byl poslán do Byzantia, ale cestou se setkal s Narsem. Ten při řeči s tím člověkem poznal, že lže (ačkoli mluvil latinsky a osvojil si mnohé z návyků Chilbudia, kterého dovedl napodobovat). Narses ho uvrhl do vězení

a přinutil přiznat se ke všemu: potom ho vzal s sebou do Byzantia. Ale vracím se tam, kde jsem odbočil.

15. Císař tedy udělal, co jsem už uvedl. V té době poslal Belisar Valentinu a jednoho ze svých kopinků, který se jmenoval Fokas a byl obzvlášť schopným válečníkem, zároveň s vojskem, aby sťezili tvrz v Portu spolu s tamější posádkou, již velel Innocentius, a podle možnosti prováděli výpady a znepokojovali nepřátelské vojsko. Valentinus a Fokas poslali tajně do Říma posly se zprávou Bessovi, že zamýšlejí napadnout náhle a neočekávaně opevnění nepřátele; a že tedy bude třeba, aby i on vybral nejlepší vojáků v Římě a přispěchal na pomoc, jakmile zpozoruje, že došlo k útoku, aby společně mohli zasadit barbarům těžkou ránu. Ale Bessas nebyl s tímto plánem stozrumen ačkoli měl s sebou kolem tři tisíc vojáků. Proto Valentinus a Fokas zaútočili nečekaně s pěti sty na tábor nepřátele, zabili jich několik; obležení uslyšeli brzy víavu, ale nikdo nevyšel z města na pomoc, a oni museli hned ustoupit do přístavu, aniž přitom utrpěli ztráty. Potom znova poslali k Bessovi a vytkli mu bezdůvodnou váhavost: řekli mu, že o něco později znova zaútočí na nepřátele, a vybízeli ho, aby i on ve vhodné době udeřil vší silou proti barbarům. Ale Bessas i tentokrát odepřel vypravit se proti nepřítelům a vystavit se nebezpečí. Valentinus a Fokas zamýšleli napadnout nepřátele s větším vojskem a vykonali nutně přípravu. Ale jeden voják z Innocentiovy jednotky utekl k Torilovi a podal mu zprávu, že druhého dne bude na ně zahájen útok od Portu. Totila vyslal zkušené vojáky, aby na vhodných místech připravili nástrahu. Druhého dne Valentinus a Fokas spolu se svými lidmi upadli do léčky, ztratili většinu vojáků a sami zahynuli. Někteří se sťezí zachránili útekem do Portu. Tehdy římský arcibiskup Vigilius, který pobýval na Sicílii, poslal velmi mnoho loď naložených obilím v domnění, že